«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ

«Философия » кафедрасы

PHIL 21005 Қазақ философиясының тарихи модулі
KP 2203 - Қазақ фәлсафасы пәні бойынша

6В02201 – Философия
білім беру бағдарламасы бойынша білім алушылар үшін

Оқу (модульдік) жұмыс бағдарламасы (Syllabus)

Астана 2025

PHIL 21005 Қазақ философиясының тарихи пәні бойынша оқу (модульдік) жұмыс бағдарламасы (Syllabus) 6В02201 – Философия білім беру бағдарламасы негізінде әзірленген.

«Философия» кафедрасының отырысында қарастырылды, хаттама № 8 «28» 03.2025 ж.

Факультеттің оқу-әдістемелік комиссиясының отырысында мақұлданды, хаттама № 9 «22» 04. 2025 ж.

ТҮСІНІКТЕМЕ ХАТ

1. Пәннің қысқаша сипаттамасы: Қазақ пәлсапасы пәні студенттердің философиялық білімінің тарихи-философиялық үрдісімен, қазақ философиясының негізгі теориялық мәселелерімен таныстыру, әр түрлі танымдық стратегиялардың негізінде студенттердің бойында өзіндік көзқарастық, азаматтық позицияны және ұлтаралық келісіммен ұштастырылған қазақстандық патриотизмді қалыптастыруға бағытталған.

Білім беру бағдарламасы ғылыми және қоғамдық ұйымдар саласында зерттеу, талдау, редакторлық және ұйымдастыру қызметін жүзеге асыратын кадрларды даярлауға арналған.

Білім беру бағдарламасының мақсаты – қазіргі философиялық және әлеуметтік-мәдени мәселелер саласында теориялық білімі мен тәжірибелік дағдылары бар бәсекеге қабілетті бакалаврларды дайындау

Пәннің мақсаты	**Білім беру бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелері (ОН)***	**Пән бойынша күтілетін оқыту нәтижелері (ОН)** Пәнді оқыту нәтижесінде білім алушы қабілетті болады:
қазақ фәлсафасының бастаулары мен негізгі даму кезеңдерін білу; - қазақ фәлсафасының көрнекті өкілдерін, олардың тұжырымдамалары мен идеяларын меңгеру; - ұлттық фәлсафалық дүниетанымның негізгі принциптерін, категориялары мен ұғымдарын саралау;	Әлемдік және қазақ философиясының бағыттары, ілімдері, мектептері мен үрдістері бойынша білімдерін жетілдіру; қазіргі заманғы философиялық проблемаларды анықтай біл і және шеше алу, олардың әлемдік және қазақ философиясы тұрғысынан даму логикасын түсіну; әлемдік көзқарастар қалыптастыру үшін философиялық білім негіздерін қолдану	***Білу:*** - Қазақ пәлсапасының бастаулары мен негізгі кезеңдерін; - қазақтың көрнекті өкілдері, олардың дүниетанымдары мен идеялары; - қазақ пәлсапасының ерекшеліктері мен түркі тілінің контекстінде дүниетаным; - негізгі принциптер, ұлттық философия ұғымдары таным процесі. ***Білу:*** - мәселелерді талдау қазақтың қалыптасуы мен дамуын;

- қазіргі қазақ философиясының негізгі өкілдері мен олардың еңбектеріне шолу жасау.		- ұлттық дүниетанымның нысандары; - ұғымдық аппаратты талдау және қазақ пәлсапасының терминологиясы. Дағдыларды меңгеру: - ұлттық құбылыстарды талдау ойлау; - түпнұсқа бойынша жұмыстарды меңгеру; - тарихи дереккөздер мен материалдарды пікірталастарға қатысуы және еркін қазақ мәселелеріне қатысты талдаударды меңгеру.

**Білім беру бағдарламасына сәйкес*

2. Пререквизиттер

Аталған пәнді меңгеру үшін Философияға кіріспе пәннің (пәндердің) меңгеру барысында игерілген білімдер, біліктер және дағдылар қажет.

Постреквизиттер

Аталған пәнді меңгеру барысында игерілген білімдер, біліктер және дағдылар келесі пәндерді ____

(пән(дер) атауы)

меңгеруге қажет болып табылады.

3. Оқу жоспарынан көшірме

Курс _2___
Семестр 4 _
ECTS бойынша кредит саны _5__

Сабақ түрі	**Жалпы сағат саны**
Дәрістер	30
Тәжірибелік сабақтар	
Семинар сабақтар	15
Зертханалық сабақтар	
Білім алушының өзіндік жұмыстары (БӨЖ)	105
Барлығы	150

4.Модульдер бойынша пәннің тақырыптық жоспары
(академиялық сағатта)

Модуль №	Модульдің атауы
1	Қазақ фәлсафасы пәні, міндеті және қайнар бұлақтары
2	Қазақ фәлсафасының қалыптасу тарихы мен ойшылдары

Дәріс сабақтары				
Апталар №	Модуль №	Дәріс тақырыбының атауы	Сағат саны	Оқытудың түрлері мен әдістері
1	1	Қазақ фәлсафасы пәні, зерттеу объектісі және қалыптасу алғышарттары	2	Презентация-дәріс
2	1	Арғы қазақтардың мифологиясы және алғы фәлсафасы	2	Презентация-дәріс
3	1	Әл-Фарабидің ізгілік фәлсафасы	2	Презентация-дәріс
4	1	Махмұт Қашқари және Жүсіп Баласағұн дүниетанымының мәні мен ерекшеліктері	2	Презентация-дәріс

5	1	Сопылықтың түркілік тармағындағы философиялық мәселелер	2	Презентация-дәріс
6	1	Алтын Орда дәуіріндегі фәлсафалық ой-толғаулар	2	Презентация-дәріс
7	1	Қазақ хандығы дәуіріндегі ұлттық бірегейленудің фәлсафалық негіздері.	2	Презентация-дәріс
8	2	Қазақ фәлсафасының қалыптасу алғышарттары және рухани бастаулары	2	Презентация-дәріс
9	2	Арғықазақтардың мифологиясы және алғы философиясы	2	Презентация-дәріс
10	2	Махмұт Қашқари және Жүсіп Баласағұн дүниетанымының мәні мен ерекшеліктері	2	Презентация-дәріс
11	2	Алаш зиялыларының саяси-әлеуметтік көзқарастары. Шәкәрімнің бес сауалы. Хакім Абай пәлсапасы	2	Презентация-дәріс
12	2	Қазіргі Қазақ пәлсапасы.	2	Презентация-дәріс
13	2	Қазақстандық философтар және олардың еңбектері	2	Презентация-дәріс
14	2	Қазақстандағы философиялық білім беру тарихы	2	Презентация-дәріс
15	2	Қазақ пәлсапасы бойынша қорытынды дәріс	1	Презентация-дәріс

БАРЛЫҒЫ	30	

Тәжірибелік (семинар) сабақтар				
Апталар №	Модуль №	Тәжірибелік (семинар) сабақ тақырыбының атауы	Сағат саны	Оқытудың түрлері мен әдістері
1	1	Фәлсафа және философия. Қазақ фәлсафасының әлемдік философиядағы орны	1	Рецензия жазу
2	1	Қазақ халқы ойлау мәдениетінің мифологиялық бастаулары. Дүниенің жаратылуы туралы ежелгі түсініктер. Ертегі. Ескерткіштер.	1	Реферат жазу
3	1	Сақ ойшылы - Анахарсис. Қорқыт Ата – мәңгілік өмірді аңсаушы.	1	Эссе жазу. Презентация
4	1	Әл-Фараби және Қазіргі заман	1	Семинар-презентация
5	1	Түркі ойшылы – Махмұд Қащқаридың «Түркі сөздігіндегі» мақал-мәтелдер	1	Семинар-презентация
6	1	Жүсіп Баласағұн және «Құтты біліктегі» төрт образдар	1	Семинар-презентация
7	1	Ахмет Иүгінеки «Ақиқат сыйы» еңбегіндегі тіл, жомарттық туралы идеялары	1	Семинар-презентация
8	2	Ахмет Ясауи – сопылық хикметтер	1	Хикмет жаттау және талдау
9	2	Мұхамед Хайдар Дулати – тарих философиясы.	1	Семинар-презентация

10	2	Асан Қайғы – Жерұйық идеясы. Жыраулық институт. Бұхар жырау және тағы басқалар	1	Подкаст жасау
11	2	Әлихан Бөкейханұлының саяси ойлары мен Алаш Орда. Алаш идеясы. Ахмет Байтұрсынұлының ағартушылық қызметі	1	Семинар-презентация
12	2	Хакім Абайдың толық адам идеясы. Қарасөз және ондағы идеялар. Абай және жастар. Шәкәрімнің ар-ождан ұғымдары. Бес сауалы	1	Семинар-презентация
13	2	Тәуелсіз Қазақстанның философиялық мектептері мен оның өкілдері. Академик Жабайхан Әбдилдиннің диалектикалық логика ұғымы	1	Кітабына талдау жасау
14	2	Академик Ғарифолла Есім және «Адам-Зат» еңбегіндегі сегіз жүйе. Фәлсафа мен философия турасындағы ұстанымы	1	Кітабына талдау жасау
15	2	Қазақ философиясының өзекті мәселелері мен ондағы идеялар	1	Сұхбат.Семинар-презентация
БАРЛЫҒЫ			15	

БӨЖ				
Апталар №	Модуль №	БӨЖ тақырыбының атауы. БӨЖ тапсыру мерзімі	Сағат саны	Оқытудың түрлері мен әдістері

1	1	Қазақ фәлсафасының қалыптасуы мен дамуының дүниетанымдық негіздері, құрылымы, тарихи-мәдени бастаулары, ерекшеліктері, дәстүрлері мен бағыттары. Қазақ фәлсафасының даму кезеңдері	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
2	1	Ежелгі түркі жазба ескерткіштері. Күлтегін жыры. Қиссалар. Аңыз-ертегілер	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
3	1	Анахарсис туралы аңыздар. Жеті ғұлама. Қорқыт Ата кітабындағы 12 жыр. Мәңгілік өмірді іздеу идеясы. Қорқыттанушылар	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
4	1	Әл-Фарабидің ғылымдардың жіктелуі еңбегі. Қала туралы тұжырымдары. Музыканың үлкен кітабы. Қазақстандағы фарабитанушылар және олардың еңбектері.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
5	1	Махмұд Қашқаридің «Түркі тілдерінің сөздігі» еңбегінің идеясы мен мазмұны. Сөз туралы ой.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
6	1	Жүсіп Баласағұнның «Құтты білік» еңбегіндегі құндылықтар мен ұғымдар дискурсы. Билік пен этика	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау

7	1	Ахмет Иүгінекидің жомарттық, сараңдық, тіл мәселесі туралы дүниетанымы. Алла және оның бар болуы. Ахмет Иүгінеки заманы мен бүгінгі Қазақстан	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
8	2	Ахмет Ясауидің «Даналық кітабы» еңбегіндегі хикметтер мазмұны мен идеясы. Сопылық бағыт. Түркістан қаласы. Тұран идеясы. Түрікшілдік.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
9	2	Мұхамед Хайдар Дулати және қазақ хандығы. Тарих пен философия. Тарихи сана.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
10	2	Асан Қайғының қилы заман туралы толғанысы. Жыр жолдарындағы негізгі мәселелер. Ергеноқон идеясы. Жыраулық дәстүр. Қазақ даласындағы жыраулар.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
11	2	Міржақып Дулатұлының «Оян, Қазақ» идеясы. Мұстафа Шоқайдың Шығыс түркістан туралы көзқарасы. Түрікшілдік. Тартария.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
12	2	Профессор Ораз Сегізбаев, Ағын Қасымжанов, Әбдімәлік Нысанбаев еңбектері мен негізгі тұжырымдары.	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау

13	2	Академик Жабайхан Әбділдиннің еңбегі мен негізгі тұжырымдары. Диалектикалық логикасы	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
14	2	Академик Ғарифолла Есімнің Хакім Абай, Данышпан Шәкәрім, Кемеңгер Мұхтар еңбектеріндегі идеялар. Жақсы Қазақ, Қазақ қызы идеялары.	7	Абай пәлсапасы кітабына рецензия жазу. Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
15	2	Тәуелсіз Қазақстанның философиясы. Философиялық мектептердің қалыптасу тарихы мен өзгешеліктері	7	Семинар-пікірталас. Тақырыпқа сай эссе жазу. Кітаптарға рецензия жазу. Деректі фильмдер көріп, талдау
		БАРЛЫҒЫ	105	

5. Пәннің қысқаша ұйымдастырушылық-әдістемелік сипаттамасы

Оқу нәтижелерін бақылау түрлері
1-аралық бақылау:_жазбаша ________________________________
2-аралық бақылау:_жазбаша ______________________________
Қорытынды бақылау:_ауызша__________________________________
(Ағымдағы және аралық бақылау формалары оқытушылармен анықталынады)
(Қорытынды бақылау формасы кафедрамен анықталынады)

Курстың саясаты мен тәртібі:

Оқу пәнін оқытуда оқытушының білім алушыларға қоятын нақты талаптары келтіріледі:

- Білім алушылардың кестеге сәйкес барлық сабақтарға міндетті түрде қатысуы;
- Сабақтарға алдын-ала дайындалу;
- СӨЖ уақтылы орындау және тапсыру;
- Сабақтың барлық түрлеріне дайындық тәуелсіз, шығармашылық сипатта болуы керек;
- Сабақ барысында белсенді жұмыс пен шығармашылық көрсету;
- Бақылаудың барлық түрлеріне қатынасу;
- Университеттің академиялық адалдық саясатын ұстану.
- ерекше білім алушылар оқытушыға жеке тапсырмалар тапсыру;
- сабақ барысында академиялық адалдық пен этикалық нормаларды сақтау;
- сабақ барысында смартфондарды қажет жағдайда ғана қолдану

Инклюзивті білім беру жағдайларын қамтамасыз ету мақсатында келесі қағидаттар сақталады:

- көрнекі материалдар, дыбыстық ресурстар және интерактивті тапсырмалар сияқты оқытудың әртүрлі құралдары мен әдістерін қолдану;
- барлық білім алушыларға қол жетімділікті қамтамасыз ететін оқу материалдарын бейімдеу (Microsoft Teams және т.б. білім беру платформалары арқылы аудиокітаптар, бейне дәрістер, әр тақырып бойынша презентациялар);
- күрделілік пен тілдік қабілеттің әртүрлі деңгейлерін ескеретін әртүрлі мәтіндер мен оқу ресурстарын ұсыну;
- білім алушыларға ыңғайлы қарым-қатынас жасай алатын және ынтымақтаса алатын қолдау көрсететін білім беру ортасын құру.
- Оқытушы ерекше білім алу қажеттілігі бар студенттермен нәтижелі және тиімді жұмыс жүргізу үшін университеттің «Оқытушылар мен қызметкерлерге ерекше білім алу қажеттілігі бар білім алушылармен жұмыс жасауға арналған әдістемелік ұсыныстар» ішкі құжатына сүйенеді.

6. Пәннің оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

№ п/п	Автор, атауы, баспасы, шығарылған жылы	Ақпарат көзі	Бары (дана)		
			Кітапханада	Кафедрада	Әлемдік сандық кітапханаларда
1	2	3	4	5	
Негізгі әдебиеттер					
1	Алтаев Ж. Казахская философия: учебник /Ж. Алтаев, А. Касабек, А. Масалимова; Казахский национальный университет им. Аль-Фараби. - 4-изд. - Алматы: Эверо, 2019. - 227 с	Оқулық	25	-	
2	Аташ Б.М. Философия: оқу құралы. Алматы: Дарын, 2022. – 422 б	Оқу құралы	20	-	
3	Ғабитов Т.Х. Қазақ философиясы :оқ у құралы - Алматы : Лантар Трейд, 2019. – 205 б.	Оқу құралы	30	-	
4	Көбесов А. Әл-Фараби мен Абайды қатар оқығанда: зерттеу еңбек. Әл-Фараби	монография	5	-	

	атындағы Қазақ ұлттық университеті. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 54				
5	Абай. Қара сөздер. - Алматы: Өнер, 2020. - 119	Көркем әдебиет	2	-	
6	Есім Ғ. Ғұлама - наме: трилогия : Хакім Абай. Данышпан Шәкәрім. Кемеңгер Мұхтар Астана: Хас-Сақ-2016, 2019. – 628 б	Монография	100	1	
7	Иманқұл Н. Қазақия философиясы. - Астана: РЕГИС-СТ Полиграф, 2018. – 443 б	Оқу-әдістемелік құрал	51	-	
8	Abdildin Zh. Abai as a genial thinker and humanist : in honor of the 170th anniversary of Abai / Zh. Abdildin, R. Abdildina. - Astana : L.N. Gumilyov ENU, 2016. - 193, [1] с.				https://library.enu.kz:443/MegaPro/UserEntry?Action=Link_FindDoc&id=102091&idb=0
9	Хасанов М.Ш. Современная казахстанская **философия** : монография / М.Ш. Хасанов, В.Ф. Петрова, А.М. Хасанова. - Алматы : New book,				https://library.enu.kz:443/MegaPro/UserEntry?Action=Link_FindDoc&id=153335&idb=0

	2021. - 194,				
Қосымша әдебиеттер					
1	Нұрышева Г. Әл-Фараби: таным тағылымы: оқу құралы.Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.-Алматы: Қазақ университеті, 2020. - 210	Оқу құралы	5	-	
2	Ғарифолла Есім. Адам-зат. Астана «Ақ арман», 2008.	Оқу құралы	2	1	
3	Алтаев Ж. Әл-Фараби және ислам философиясы :оқу құралы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.-Алматы: Қазақ университеті, 2020. – 161	Оқу құралы	5	-	
4	Абай пәлсапасы. Ғ.Есім, Р.Кемербай. Нұр-Сұлтан:Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2020. - 342, - (Абай академиясы). ISBN 978-601-337-347-8.	Монография	3	-	
5	Ыбырай Алтынсариннің қоғамдық-әлеуметтік	Монография	1	-	

	көзқарасы: ғылыми-зерттеу мақалалар. 4-том / бас редактор А. Нухұлы; Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі, Павлодар мемлекеттік педагогикалық институты. - Павлодар : ПМПИ, 2017. – 265 б.				
Электрондық және интернет-ресурстар					
6	https://www.glossary-internet.ru/terms/%D0%98/internet_resurs/				
7	https://egemen.kz/article/177805-p%C3%A1lsapa-%E2%80%93-taza-oylau-dguyesi				
8	https://egemen.kz/article/182019-r%C3%A1lsapa-renessansy				
9	https://egemen.kz/article/228086-palsapa-%E2%80%93-bekzat-sana				

Негізгі әдебиеттер тізіміне негізгі оқулықтар мен құралдар (ереже бойынша, үш-төрт атау) кіреді, әлеуметтік-гуманитарлық бағыттағы пәндер бойынша - соңғы 5 жылдағы, басқа бағыттар бойынша – соңғы 10 жылдағы. Қосымша әдебиеттер 10 атаудан артық болмауы керек.

Электрондық және интернет-ресурстарды көрсеткен кезде сілтеме берілетін ақпараттың қысқаша атауын көрсету, одан әрі белсенді сілтемені орналастыру қажет. Интернет-ресурстарға сілтемелер саны 10 атаудан аспауы тиіс.

7. Білім алушылардың оқу нәтижелерін бағалау жүйесі

Білім алушылардың білімі, шеберлігі, дағдылары келесі жүйе бойынша бағаланады.

Әріптік жүйе бойынша баға	Баллдардың сандық	Пайыздық көрсеткіші	Дәстүрлі жүйе бойынша баға	Бағалау критерийлері

	эквивален ті			
А	4,0	95-100	Өте жақсы	**А** бағасы студент бағдарламалық материалды терең және берік игерсе, оны толық, жүйелілікпен, сауатты және логикалық үйлесімді баяндаса, тапсырманың түрі өзгергенде жауап беруге қиналмаса, қойылған сұрақтарға еркін жауап берсе, монографиялық материалдарды білетіндігін көрсетсе, қабылданған шешімдерді дұрыс дәлелдей алса, практикалық жұмыстарды орындауда жан-жақты дағдылар мен әдістерді пайдалана білсе, материалды өз бетімен қатесіз тұжырымдай білетіндігін және баяндай алатындығын көрсетсе қойылады.
А-	3,67	90-94		**А-** бағасы студент бағдарламалық материалды терең және берік игерсе, оны толық, жүйелілікпен, сауатты және логикалық үйлесімді баяндаса, тапсырманың түрі өзгергенде жауап беруге қиналмаса, қойылған сұрақтарға еркін жауап берсе, монографиялық материалдарды білетіндігін көрсетсе, қабылданған шешімдерді дұрыс дәлелдей алса, практикалық жұмыстарды орындауда жан-жақты дағдылар мен әдістерді пайдалана білсе, материалды өз бетімен қатесіз тұжырымдай білетіндігін және баяндай алатындығын көрсетсе қойылады.

				Студенттің өзімен дұрысталатын, негізгі түсініктерде байқалатын кемшіліктер рұқсат етіледі.
B+	3,33	85-89	Жақсы	**B+** бағасы студент бағдарламалық материалды берік білсе, оны сауатты және мәні бойынша әдеби тілде баяндаса, қойылған сұраққа берген жауабында елеулі дәлелсіздікке жол бермесе, теориялық ережелерді дұрыс қолдана білсе және практикалық мәселелерді шешетін қажетті дағдылары болса қойылады. Жауап беру кезінде оқытушының көмегімен кемшіліктерді дұрыстау рұқсат етіледі.
B	3,0	80-84		В бағасы студент бағдарламалық материалды берік білсе, оны сауатты және мәні бойынша әдеби тілде баяндаса, қойылған сұраққа берген жауабында елеулі дәлелсіздікке жол бермесе, теориялық ережелерді дұрыс қолдана білсе және практикалық мәселелерді шешетін қажетті дағдылары болса қойылады. Жауап беру кезінде оқытушының көмегімен кемшіліктерді дұрыстау немесе елеусіз қателіктер рұқсат етіледі.
B-	2,67	75-79		В- бағасы студент бағдарламалық материалды берік білсе, оны сауатты және мәні бойынша әдеби тілде баяндаса, қойылған сұраққа берген жауабында елеулі дәлелсіздікке жол бермесе, теориялық ережелерді дұрыс

				қолдана білсе және практикалық мәселелерді шешетін қажетті дағдылары болса қойылады. Бірақ, жауап беру кезінде елеулі кемшіліктер мен қателіктер, оқытушының жетектеуші сұрақтарды қою кезінде студенттің кемшіліктерді дұрыстауы рұқсат етіледі.
C+	2,33	70-74		**C+** бағасы студент толық жауап берсе, бірақ оны егжей-тегжейлі білмесе, дәлсіздіктерге, жеткіліксіз тұжырымдамаларға жол берсе, бағдарлама материалын баяндаудағы жүйелікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиыншылықтар көретін болса. Негізгі тұжырымдамаларды анықтау кезінде студент өзін-өзі дұрстауда қиыншылық көретін болса 1–2 қаттелік рұқсат етіледі.
C	2,0	65-69	Қанағаттанар-лық	**C** егер студент толық жауап бермесе, логикалық үйлесімділігі мен реттілігі бұзылса, оны егжей-тегжейлі білмесе, дәлсіздіктерге, жеткіліксіз тұжырымдамаларға жол берсе, бағдарлама материалын баяндаудағы жүйелікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиыншылықтар көретін болса қойылады. Студент жалпы білімін мысал ретінде оқытушының көмегімен айқындай алады.

C-	1,67	60-64		**С-** бағасы студент толық жауап бермесе, логикалық үйлесімділігі мен реттілігі бұзылса, оны егжей-тегжейлі білмесе, дәлсіздіктерге, жеткіліксіз тұжырымдамаларға жол берсе, бағдарлама материалын баяндаудағы жүйелікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиыншылықтар көретін болса, ұғымдардың сипатын анықтауда өрескел қателіктер жасалатын болса қойылады. Жауап беру кезінде қорытындылар жасалмайды, Жалпыланған білімді нақты көріністерін анықтауға қабілеті көрсетілмейді.
D+	1,33	55-59		**D+** бағасы студент толық жауап бермесе, мысал келтіруге қиналса, логикалық үйлемсімсіз жауап берілсе, терминдерге, ұғымдар мен фактілерге сипаттама, құбылыстарға анықтама беруде едәуір үлкен материалдық қателіктер жасалса, берілген жауаптарға қорытынды жасалмаса, жауап сауатсыз болса, қосымша сұрақтарға жауап беру кезінде, студент берілген жауаптың байланысы туралы тек оқытушының көмегімен ғана түсінсе қойылады.
D	1,0	50-54		**D-** бағасы студент толық жауап бермесе, логикалық үйлемсімсіз жауап берілсе, терминдерге, ұғымдар мен

				фактілерге сипаттама, құбылыстарға анықтама беруде едәуір үлкен материалдық қателіктер жасалса, берілген жауаптарға қорытынды жасалмаса, жауап сауатсыз болса, мысалдар келтірілмесе, студент берілген жауап пен басқа модульдердің немесе басқа пәндердің объектілерімен байланысын көрмесе, оқытушының қосымша және нақтылаушы сұрақтарынан кейін жасалған қателіктер дұрысталмаса қойылады.
FX	0,5	25-49	Қанағаттанар-лықсыз	**FX** ағымдағы, аралық және қорытынды бақылау формаларымен қарастырылған жеке тапсырманы орындай алмаса, бағдарламамен қарастырылған негізгі әдебиеттермен жұмыс істемесе қойылады. **F** цифрлы эквиваленті ретінде 0-24 бағасы қолданылады, студент бағдарламалық материалдың едәуір бөлігін білмейтін болса, елеулі қателерге жол берсе, практикалық жұмыстарды үлкен қиындықпен орындайтын болса, моульдің жартысынан көп бөлігін игермесе, жауап беру кезінде карапайым сұрақтарға жауап бере алмаса қойылады
F	0	0-24		